

ב"ה

פרשת ראה

כי לא יחדל אביון בקרב הארץ

ראה טו, יא.

מדוע יש עניים בעולמו של הקב"ה

לאדמו"ר מהר"ש בא פעם יהודי, מיד לאחרי חתונתו, שהיה מודאג ביותר בנוגע לפרנסתו. והוליכו אדמו"ר מהר"ש אל החלון, והראה לו על הלבנה (כנראה היה זה בלילה או לפנות ערב, בזמן שראו את הלבנה) - ואמר לו: סִיְהָרָא מְשִׁמְשָׁא, ומלכות מקבלת מן"א, וכן למעלה מעלה כו'. וסיים: עד לזקנותך לא יחסר לך פרנסה או תהיה עשיר (אחד מלשונות אלו).

ומובן, שאכן נתקיים הדבר בפועל, שעד לזקנותו היה עשיר, אף ששימש ברבנות, ודוקא לעת זקנתו נהפך עליו הגלגל (וכאן רואים עד כמה דברי צדיקים הם מדויקים עד לדקדוק הכי תחתון).

ובנוגע לענייננו: כשרואים למטה משפיע ומקבל - הנה הסיבה לכך היא בגלל שיש דוגמתו למעלה בשמים (כפשוטם), בִּסְיֵהָרָא וּשְׁמֵשָׁא, ירח ושמש, שהלְבָנָה מקבלת מאור הַשֶּׁמֶשׁ. והטעם שכן הוא בלְבָנָה וּשְׁמֵשׁ - בגלל שכן הוא במלכות ון"א (כמבואר בקבלה).

אך על זה נאמר בזהר¹ "נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך", ["המאור התחתון קורא תמיד למאור העליון ולא ידום"] והיינו, שהן אמת שן"א משפיע במלכות, אבל, השפעה זו קשורה עם העובדה שהמלכות (נהורא תתאה) עומדת תמיד בצמאון ותיאבון, ללא הפסק, לקבלת ההשפעה מנהורא עילאה, אבל אם נהורא תתאה תפסיק חס ושלום להשתוקק, ותהיה במעמד ומצב ד"שכיך", אזי לא תומשך ההשפעה מנהורא עילאה.

ובנוסף אחר - שיש צורך באתערותא דלתתא כדי להמשיך אתערותא דלעילא. אבל אם טוען שהוא "שְׁמֵחַ בחלקו", לא חסר לו דבר, ואין לו על מה לבקש - אזי נחסרת חס ושלום ההשפעה.

¹ ראה זהר ח"ב קמ, א. ח"א קעח, ב. עז, ב. פו, ב.

הן אמת שבכמה וכמה ענינים צריך להיות "שִׁמְחָ בְּחֵלְקוֹ"², ובכל אופן, אין להרהר אחר מדותיו של הקב"ה³, אבל, הסיבה לכך שאינו מהרהר היא - לא בגלל שלא חסר לו מאומה, אלא בגלל שיודע שעל ידי זה נפעל ענין מסויים בכללות הבריאה - כדאיתא במדרש⁴, "אמר דוד לפני הקב"ה, רבון העולם, ישב עולם לפני אלקים⁵, תישר עולמך בשוה העשירים והעניים, אמר לו, אם כן חסד ואמת מן ינצרוהו, אם יהיו כולם עשירים או עניים, מי יוכל לעשות חסד".

כלומר: דוד המלך שאל אצל הקב"ה מהו הצורך בעניים ועשירים - הרי הקב"ה, "הזן את העולם כולו" ("מכין מזון לכל בריותיו") בחן ובחסד וברחמים⁶, הוא הנותן מזונות הן לעשיר והן לעני, אלא שלעשיר נותן באופן ישר, באופן ש"אל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם"⁷, ואילו לעני נותן הקב"ה באמצעות העשיר, והיינו, שלאמיתתו של דבר מקבל גם העני מהקב"ה, אלא שזהו על ידי זה שהעשיר מקבל מהקב"ה, ואחר כך מקיים מצות הצדקה ונותן לעני.

וכידוע פתגם חסידים הראשונים שמובא בכמה שיחות⁸: "פיסת הלחם שלי היא שלך כמו שלי", ואדרבה כו', והיינו, שהחלק שהעשיר נותן לעני הוא מלכתחילה של העני, ואף על פי כן, מזה שהעשיר מקיים על ידי זה מצות צדקה, מוכח, שתורת-אמת אומרת אמנם שזהו מלכתחילה מזונו של העני, אבל הקב"ה רצה שיהיה תחילה של העשיר (ושייך אליו לאמיתתו של דבר), ואחר כך יקיים על ידו מצות הצדקה.

ועל זה טען דוד להקב"ה: מהו הצורך שהעני יתרעם על כך, ולאידך, אצל העשיר יוכל לבוא מזה רגש של ישות וערך עצמו, שהוא טוב יותר ובדרגא נעלית יותר, ופעל ענין של תיקון שהיה חסר כביכול בעולם - כמובן מדברי הגמרא במסכת בבא בתרא⁹ אודות המענה של רבי עקיבא לטורנוסרופוס: "משל . . . למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך, לא דורון משגר לו" (בתמיה) מהו הצורך בכל זה?!

והשיב לו הקב"ה: "אם כן חסד ואמת מן ינצרוהו, אם יהיו כולם עשירים או עניים, מי יוכל לעשות חסד - " כיצד תתקיים מצות הצדקה; וטעם הצורך במצות הצדקה - כיון שעלה ברצונו של הקב"ה שעל ידי מצות

---

² אבות רפ"ד. וראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח"ד ע' קכא (נעתק ב"היום יום" ל סיון).

³ ראה סנהדרין קיא, א. פרש"י ס"פ שמות.

⁴ תנחומא משפטים ט. וראה שמו"ר פל"א, ה.

⁵ תהלים סא, ח.

⁶ נוסח ברכה הא' דברהמ"ז.

⁷ נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

⁸ שיחת פורים תרח"ץ בסופה (סה"ש תרח"ץ ס"ע 259 ואילך Z נעתק ב"היום יום" טו אייר). וראה גם אג"ק אדמו"ר מהור"י צ

ח"ט ריש ע' רסא, ובהנסמן בהערות שם.

⁹ יו"ד, א.

צדקה למטה תהיה גם מצות הצדקה למעלה, ששמשא תשפיע לסיקרא, וז"א ישפיע למלכות, וכן למעלה מעלה עד לפני הצמצום.

ולאחרי כל זה נשאר רק השאלה שהובאה במאמר הידוע (שכבר נדפס¹⁰) בענין "תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו"¹¹: הן אמת שצריך להיות עשיר ועני כיון שבלאו הכי "חסד ואמת מן ינצרוהו", אבל אף על פי כן - טוען העני - מדוע הוא צריך להיות העני ופלוני העשיר!?

ובכן, נוסף על הציווי שלא להרהר אחר מדותיו של הקב"ה, והציווי ד"קארי תדיר ולא שכיד" - יכול להיות גם מעמד ומצב שאינו מרגיש שחסר לו משהו; ואשרי חלקו שהוא "שמה בחלקו", ולא חסר לו מאומה!

וכידוע¹² הסיפור¹³ מהמגיד ממעזריטש, שהיה מישוהו שהתאונן בנוגע לדאגות הפרנסה והיפך העשירות וכו', וכדי להרגיעו מטענותיו, שלחו המגיד לר' זושא מאניפאלי ללמוד ממנו וכו'. ובראותו שבביתו של ר' זושא אין מאומה, כידוע גודל העניות והדחקות שהיתה אצלו - חשב תחילה שהמגיד שלחו כדי שיראה שישנו מי שהוא עני יותר ממנו, ובמילא יקל על לבו, אף שזוהי נחמא פורתא שיש יהודי אחד שנמצא במצב גרוע יותר ממנו!... אך כיון שהמגיד שלחו לר' זושא, רצה לשמוע ממנו דבר-מה, וסיפר לו את כל הסיפור. ואמר ר' זושא, שאינו מבין כלל את כל הענין שהמגיד שלח ללמוד ממנו שאין לעני להתאונן על חסרונו - כיון שלא חסר לו מאומה... ואז הבין מה היתה כוונת המגיד!

אמנם, במה דברים אמורים - רק אם אינו מרגיש שחסר לו משהו; אבל אם הוא מרגיש שחסר לו - אזי יש מצוה מן התורה לבקש צרכיו מהקב"ה (אף שבכלל נחשבת התפלה מדרבנן¹⁴), כמו שכתב הרמב"ם בריש הלכות תפלה: "מצות עשה... שיהא אדם... שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה כו".

קטע משיחת פורים, רשימת השומעים בלתי מוגה

תו"מ ה'תשל"א חוברת ג, ע' 26.

¹⁰ סה"מ תרכ"ז ע' תכט. וראה גם סה"ש תש"ה ע' 50. אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח"ד ע' מה. ח"ו ע' רנה.

¹¹ תהלים קב, א.

¹² ראה גם תו"מ חנ"ה ע' 147. וש"נ.

¹³ כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר: לא שמעתי זאת מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אבל כך מספרים חסידים.

¹⁴ ראה שו"ע אדה"ז או"ח סק"ו ס"ב. וש"נ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"י הרב גבריאל נח זוגותו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה